

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ІСТОРІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
«СТАРОФЛОТСЬКІ КАЗАРМИ»**

АРКАСІВСЬКІ ЧИТАННЯ:

**ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
РОЗВИТКУ ГУМАНІТАРНОЇ НАУКИ**

**МАТЕРІАЛИ
VIII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

27-28 квітня 2018 р.

Миколаїв
МНУ імені В.О. Сухомлинського
2018

УДК 930.9 (075.8)
ББК 63.3
А-79

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради інституту історії, політології та права Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського (протокол № 9 від 13 квітня 2018 р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ДАНИЛЕНКО В.М. (член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор), РИЖЕВА Н.О. (доктор історичних наук, професор), ТРИГУБ О.П. (доктор історичних наук, професор), ШИТЮК М.М. (доктор історичних наук, професор), ПАРХОМЕНКО В.А. (доктор історичних наук).

РЕЦЕНЗЕНТИ:

КІЯН О.І. (доктор історичних наук, професор)
ПОНОМАРЬОВА І.С. (доктор історичних наук, професор)

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА ВИПУСК: ГОСПОДАРЕНКО О.В.

А-79 Аркасівські читання: історичні дослідження на сучасному етапі розвитку гуманітарної науки: матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції (27-28 квітня 2018 р.). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. – 180 с.

До збірника увійшли матеріали доповідей і повідомлень учасників VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Аркасівські читання: історичні дослідження на сучасному етапі розвитку гуманітарної науки». Публікації присвячені актуальним питанням археології, історії України, всесвітньої історії, міжнародних відносин, етнології, історіографії та краєзнавства

Для археологів, істориків, археологів, краєзнавців, вчителів історії та учнів ЗОШ, викладачів і студентів ВНЗ, а також для тих, хто цікавиться історією.

Матеріали подаються мовою оригіналу. Відповідальність за подану інформацію несуть автори.

УДК 930.9 (075.8)
ББК 63.3

© МНУ імені В.О. Сухомлинського
© Автори статей

У зв'язку з викриттям цього контрреволюційного підпілля органи НКВС сфабрикували декілька пов'язаних між собою справ. Лише за однією з них обвинувачення було висунуто 207 німцям – мешканцям колоній Рибальське, Йосипівка, Олександрівка Дніпропетровського району, Миколаївка Васильківського, Кільмансталь, Марієнфельд, Афанасівка, Веселе Синельниківського. Незважаючи на явну абсурдність обвинувачень, 22 вересня 1938 р. Особлива трійка УНКВС у Дніпропетровській області засудила до розстрілу 201 особу, інших – до 10 років виправно-трудоу таборів.

Підсумовуючи, зазначимо, що у цілому особливістю «німецької операції» 1938 р. була крайня жорстокість: переважна більшість заарештованих була засуджена до вищої міри покарання – розстрілу.

КОНЦЕПТ «ДЕРЖАВНА САМОСТІЙНІСТЬ» В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІО- ТА ПОЛІТОСОФСЬКІЙ ДУМЦІ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Наталія Семергей

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», доцент
Україна, 36011, м. Полтава, вул. Шевченка, 23
e-mail: nsemergey@ukr.net

У наш час Україна переживає добу розвитку та легітимації суверенних, демократичних і громадянсько-орієнтованих державно-правових інституцій, період розбудови плюралістичної політичної системи. Сутнісними ознаками сучасного державотворення виступають незалежність, культурно-національне самоствердження, парламентаризм і зовнішньополітична самостійність. Утім, історичний досвід реалізації одвічного прагнення української нації до суверенітету та державної окремішності засвідчує поступове та несправедливо тривале формування ідеї державної самостійності України. Оглядовий аналіз сучасної історіографічної традиції щодо змісту концепції етнодержавної самостійності України наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. й буде метою запропонованої студії.

Аналізуючи витоки концепції державної самостійності України, представники сучасних українознавчих студій, насамперед, досліджують ідейно-культурну спадщину Юліана Бачинського, Івана Франка, Миколи Міхновського та Дмитра Донцова. З'ясуванню теоретико-методологічних засад, змісту та цивілізаційного значення запропонованих тогочасними громадськими та політичними діячами концептів державної самостійності України присвячені синтетичні праці таких учених як В. Верстюк, С. Грабовський, Я. Дашкевич, Д. Дорошенко, Я. Калакура, В. Капелюшний, І. Крип'якевич, В. Литвин, П. Радько, О. Реєнт, В. Солдатенко, П. Сохань та ін.

Сучасні історики одностайні у твердженні, що першою в українській модерній історії декларацією незалежності України була праця «Ukraina irredenta» («Україна уярмлена») Ю. Бачинського (1870-1940 рр.) – видатного політичного діяча, публіциста й активного учасника Русько-української радикальної партії. Утім, сучасний канадський дослідник українського походження П.-Р. Магочій зауважував, що вперше у лавах РУРПу ідею незалежності України виголосив В. Будзиновський на установчому конгресі партії, а згодом Ю. Бачинський виклав основні положення соборності та самостійності України у згаданій програмній праці. Вона була готовою до публікації 1893 р., проте вийшла друком на два роки пізніше, як Русько-українська радикальна партія внесла постулат про досягнення незалежності України у свою партійну платформу.

Важливо підкреслити, що Ю. Бачинський ідею самостійності України розглядав винятково в єдності із її соборністю та перебудовою державно-політичної системи. Він писав: «Щодо російської України, то тут перше діло – виборене конституції в Росії. Але попри боротьбу з російським абсолютизмом, потреба вже тепер почати тій малій горстці свідомих уже українців будити думки про політичну самостійність України. Що ж до Галичини, все зводиться до боротьби з нинішнім австрійським централизмом і до зміни виборчої ординації до сойму і парламенту».

Значну роль у концептуалізацію ідей державної самостійності українців вніс І. Франко (1856-1916 рр.) – поет, письменник, публіцист, учений, співзасновник Русько-української радикальної партії. Вчені-історики відзначають еволюцію його суспільно-політичних поглядів від ліберальних до «реального націоналізму». Ф. Медвідь підкреслював, що на думку І. Франка західноєвропейські ідеали соціальної рівності та політичної волі можуть бути втіленими лише в ідеалі національної самостійності українців, маніфестом якої стали рядки поеми «Мойсей». Основним шляхом досягнення державної самостійності І. Франко вважав національну свідомість та суспільно-культурні ініціативи інтелігенції.

Вагому роль у концептуалізації ідей державної самостійності України відіграв М. Міхновський (1873-1924 рр.). Історико-суспільствознавчому відтворенню історіо- та політософських ідей основоположника українського самостійництва й ідеолога Революційної української партії державної самостійності України М. Міхновського присвячені праці таких учених як Ф. Турченко, І. Курас, Т. Геращенко, В. Карпо, Б. Білецький, В. Верстюк, Т. Осташко, В. Кривошея, В. Солдатенко, М. Горелов, М. Кармазіна, З. Книш, П. Мірчук, О. Тимошенко, В. Шкварц, М. Шитюк та ін.

У сучасній історіографії М. Міхновський вважається основоположником новітнього українського самостійництва. Він у 1900 р. стояв біля витоків першої політичної партії Наддніпрянської України – Революційної української партії. Її програмні засади М. Міхновський виклав у відомій брошурі «Самостійна Україна», що побачила світ у Львові 1900 р. У ній проголошувалася необхідність боротьби за єдину («Від Карпат до Кавказу»), неподільну, вільну та самостійну Україну.

Учені підкреслюють тісний взаємозв'язок самостійницьких положень етндержавної («Україна для українців») концепції М. Міхновського із ідеями соборності, гуманізму, громадянських прав особистості, суспільної рівності, республіканських форм правління (президентська республіка), демократичним характером політичного режиму, децентралізмом адміністративно-територіального устрою, розподілом влади на законодавчу (двопалатний парламент), виконавчу (президент) і судову (мирові і колегіальні судді, касаційний суд і суди присяжних), місцевим самоврядуванням (земські та громадські самоуправи), звертають увагу на його рішуче заперечення ідеології інтернаціоналізму та шовінізму.

Відзначимо, що державна самостійність в інтерпретації М. Міхновського була збагачена пріоритетами гендерного рівноправ'я, свободи совісті, зібрань і висловлювань, відокремлення церкви від держави, ідеалом єдиної державної української мови, закликами до здорового націоналізму.

Сучасні вчені звертають увагу і на розробку М. Міхновським маніфесту українських самостійників «Десять заповідей УНП» (1903 р.) і роблять висновок, що націоналізм М. Міхновського мав організований, оборонний і захисний характер, був антитезою великодержавному шовінізму російської нації.

Вагоме значення для розвитку положень державної самостійності України відіграла ідейно-теоретична спадщина Д. Донцова, який на початку ХХ ст. обґрунтував можливості реалізації української державної ідеї на основі природно-географічних, демографічних і культурно-історичних критеріїв. У роботі «Історія розвитку української державної ідеї», що побачила світ 1917 р., мислитель звертає увагу на геополітичне значення державної самостійності України, необхідність інтегрального та динамічного характеру реалізації ідеї державного самоствердження українців.

Історіографічний аналіз засвідчив глибоку увагу мислителів, митців і громадсько-політичних діячів кінця ХІХ – початку ХХ ст. до проблеми державної самостійності України. Ю. Бачинський, І. Франко, М. Міхновський, Д. Донцов і багато інших національно свідомих особистостей виголошували та маніфестували ідеї національного та державного суверенітету українців, поява яких була підготовлена державно-політичними, соціально-економічними, культурно-національними, духовно-релігійними та ментально-психологічними умовами тогочасного буття українського етносу. Ідейно-теоретична розробка, визначення змісту й окреслення шляхів досягнення державної самостійності українців відіграли державотворчу і цивілізаційну роль, підготували світоглядні та концептуальні умови для перспектив інструменталізації державного суверенітету України у подальших національно-визвольних змаганнях Української революції початку ХХ ст.

СТРУКТУРА ЦІЛЮВИХ АУДИТОРІЙ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Катерина Серєда

Чорноморський національний університет імені Петра Могили, студент магістеріуму
Україна, 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10
e-mail: seredak94@gmail.com

В умовах становлення глобального інформаційного суспільства особливого значення набувають комунікаційні процеси, у тому числі й на міжнародному рівні. Ефективність комунікації залежить, у першу чергу, від її цілеспрямованості, тобто від чіткого окреслення цільових аудиторій, на які вона має бути зорієнтована. Не є винятком і цифрова дипломатія як різновид політичної комунікації на міжнародному рівні. Новизна та стрімкий розвиток і поширення цього явища вимагають його глибокого аналізу та вироблення ефективних стратегій застосування, що включає у себе і дослідження